

Fragmenty drewnianych rur wodociągowych pochodzących z historycznych gdańskich wodociągów

AUTOR / WYTWÓRCA

CZAS I MIEJSCE

Czas powstania:

XVI - XVII w.

Miejsce powstania:

Gdańsk, Polska

DANE TECHNICZNE

Wymiary:

dł.:1770 mm

Materiał:

Technika:

PRAWA

Właściciel obiektu: Muzeum Inżynierii i

Techniki. Wizerunki cyfrowe i metadane

obektu: domena publiczna. Opis

kontekstowy: licencja CC BY-NC-SA 3.0 PL

(Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne -

Na tych samych warunkach 3.0 Polska).

POZOSTAŁE INFORMACJE

MIM 1362/IV/50

SŁOWA KLUCZOWE

hydrotechnika, woda, wodociąg

Drewniane rury stanowią element wodociągu, zaopatrującego mieszkańców Gdańska w wodę pitną, pozyskiwaną z kanałów rzeki Raduni. Gdańskie wodociągi, datowane na XIV wiek, uznawane są za najstarszy system tego rodzaju na ziemiach polskich. Od początku istnienia wodociągów, rozbudowywano je o kolejne ogólnodostępne, podziemne zbiorniki zwane rząpami. Rząpie to odpowiedniki miejskich studni, które jednak nie korzystają (jak studnie) z wód gruntowych, a są zaopatrywane w wodę z oddalonych ujęć za pośrednictwem drewnianych rur. W późniejszym okresie wodociągi rozbudowywano także o indywidualne przyłączenia wodne dla posesji. Odcinki rur wykonywano poprzez wydrążenie sosnowych pni za pomocą wiertła i świdrow, zaś poszczególne fragmenty rur łączyło, za pomocą żelaznych lub ołowianych złączy, z kołnierzami obejmującymi kolejne odcinki. Ponieważ drewniane rury w sposób naturalny zużywały się, podlegały okresowej wymianie. W kolejnych wiekach stopniowo zastępowano je trwalszymi rurami żeliwnymi, kamionkowymi, ołowianymi, żelbetowymi oraz wykonanymi z tworzyw sztucznych. Ostatnie fragmenty gdańskiego drewnianego wodociągu pozostawały w użyciu aż do połowy XIX wieku. Prezentowane odcinki rur zostały odnalezione podczas prac remontowych, prowadzonych w okolicach Bazyliki Najświętszej Marii Panny w Gdańsku. Ciekawostka: Od XVI wieku za odpowiednie ciśnienie w wodociągu odpowiadała maszyna wodna nazywana w Gdańsku Wasserkunst (z niemieckiego Kunst Wodny), złożona z pompy czerpakowej oraz koła wodnego napędzanego energią przepływającej wody. Analogiczne urządzenie pracowało też między innymi w Krakowie, gdzie nazwano je rurmus. Bibliografia: Wodociągi, strona „Gedanopedia”, <https://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=WODOCI%C4%84GI>, dostęp 8.05.2021.